

НОВИ САД

НЕЗАВИСАН НЕДЕЉНИК

ПОЈЕДИНИ БРОЈ СТАЈЕ 1.— ДИНАР

ГОДИНА IV.

НОВИ САД, 22. септембра 1927.

БРОЈ 32

Општински избори у Новом Саду

Све више се приближује дан општинских избора у Војводини, па ако се у последњем моменту не догоди неко чудо и влада не одложи те изборе што према познатој пракси, није ни тако искључено! — онда ми ускоро имамо да добијемо слободно, не именовано и натурено, него од народа бирано градско представништво.

У вези са општинским изборима у Војводини, дакако да се праве већ сада најразноврсније комбинације, а поједине партије већ сада мере своје шансе и уздају се у свој успех. Неки листови су донели вест, да ће извесне партије заједнички иступити на изборима, створиће блок за општинске изборе, како би ојачане могле више успеха постићи и евентуално себи осигурати апсолутну већину.

У политичким круговима се држи као најозбиљнија комбинација, да ће званични радикали и демократи истаћи своје заједничке листе, а тиме мисле да добију већину не само у Новом Саду, него и у целом изборном округу, т. ј. у свима општинама. Колико ће од тога доћи до остварења, за сада се никако још не може знати, али једно је ипак позитивно:

Све странке настојавају да стварају блок са којом другом странком, јер баш минулих скупштинских избора се најбоље доказало, да распарчавање снага ништа не вреди и не води ничему добром.

Појавио се и покрет за оснивање грађанског блока у Новом Саду. Тај покрет воде угледни и стари политичари, који врло добро познају прилике у нашој

вароши и који су градску политику увек са много успеха водили.

Било би и корисно и необично zgodно, да се тај грађански блок, односно блок грађанских партија оствари и тако све грађанске партије заједнички иступе на општинским изборима, јер само тако може се доћи до једне већине, која ће моћи и умети да ради на унапређењу општих, градских интереса. Када нам је већ дата могућност, да слободно бирамо своје градско представништво, треба га мудро, са много обзривости и у потпуној слози бирати, како доцније не би искрснули никакви неспоразуми и несугласице.

Досадашњи Проширени Градски Савети, чије чланове је од Ослобођења па до данашњег дана, увек именовало министарство унутрашњих дела, да будемо сасвим искрени, нису ништа велико створили, нити су наше градске ствари унапредили у оној мери, у којој су то прилике изискивале.

Показивала се увек извесна индоленција, извесно настраност, а тек што је једно такво именовано тело почело да ради, променула се влада, дошла је нова, а са новом владом — зар би могло друкчије бити? — дошао је и нови Проширени Градски Савет. То су биле нездраве и скроз штетне појаве и сада ће се свему учини крај.

Наше је мишљење, да ће се жељени успех моћи постићи само заједничким иступом грађанских партија и баш зато и овде повлачимо корисност стварања грађанског блока, желећи да се он образује.

АЛЕКСАНДАР СТАНОЈЛОВИЋ

Економско стање Баната после ослобођења

Сточарство

У погледу сточарства Банат, не може се казати, да игра последњу улогу. Стока је тешка и доброг квалитета. Али се становништво бави са одгајењем у мањој мери него пре рата. Њезин број према стању културне површине није у сразмеру, а то долази и отуда, јер Банат не располаже довољном површином дедине (пашњака) и шума. Према последњем попису стоке у Банату има 136.854 грла коња, 98.878 рогате марке (од овог 87 бивола), 159.220 свиња, 287.859 оваца, 1.412 коза и 767 магараца. Стока се гаји како за сопствену потребу, тако и за извоз. Пре рата постојала су узорна имања са одгајањем прворазредне стоке, нарочито коња и рогате марве. Услед поделе тих имања престало је оплемењивање стоке и зато се банатска стока не може квалификовати прворазредном. Од стоке изважа Банат у живом стању око 5000 коња, 3000 комада рогате марве и до 10.000 комада свиња.

Привреда

Привреднички развијен је Банат у сразмеру површине земље и броја становника узевши у обзир да је он чисто аграрна област.

Занатство

Занатство у Банату је било боље развијено, али у последње време назадовало је услед новог географског положаја и услед све веће кризе, која влада међу потрошачима. Најглавнији су опанчарски, папучарски, ци-

пеларски, кожарски, ћурчијски, абацијски, ковачки, коларски, столарски, зидарски и дрводељски занати. Ови су заступљени и у градовима а нарочито у општинама, у непосредној близини земљорадника У градовима важе као главни занати, браварски, машинско-браварски, лимарски, техничарски, кујунџијски, месарски, берберски, шеширџијски, кројачки па и обућарски и столарски. Број квалификованих занатлија изнаша 11.096, но има око 4—5 хиљада слободних а и таквих који упражњавају занат у виду главне зараде а да за то немају прописану обртну дозволу.

Трговина

Трговина се развија поглавито у градовима Баната, одакле се извозе велике количине жита и млинарских производа. Као најживља трговачка места могу се забележити Вел. Бечкерек, Панчево, Вел. Кикинда, Вршац, па онда Нови Бечеј, Бела Црква, Ковин, Банатски Карловац и Дебелача. Велики Бечкерек, Панчево, Ковин и Нови Бечеј извозне су станице за жито, Дебелача за свиње.

На подручју Баната има 4825 трговачких радњи и 45 новчаних завода.

Код млинарских производа тешко је установити количину за извоз, јер зависи од тога да ли се на страним тржиштима може лакше пласирати брашно или пшеница. Ове је године извезено мање брашна него у другим годинама, јер је свака држава — где је наше брашно гравирало — заштитила царином сопствену млинарску индустрију. И ове је један од узрока нашој великој кризи млинарске индустрије. У временима добре коњунктуре могао би Банат да извезе око 25000 вагона брашна и нузгредних млинарских производа.

Може се даље извести око 5000 мц закраних гусака, 12000 мц пилаци (кокоши) 30 милиона комада јаја, 300 мц зечева, 3 хиљаде мц свињске масти, 1500 мц качкаваља, 150 мц масла, 420 мц говеђе коже, 1300 мц телеће коже, 77500 комада овчије коже, 25000 комада јагњеће коже, 70000 комада коже од дивљачи, 300 вагона шећера, 25 милиона црепа за кров, 280 мц сирове свиле и исто толико споредних продуката, 100 мц лековитог биља, 350 мц перја, 25000 мц сирове сламе и у мањим количинама семе од дегелине, мед, шећерни резанци и т. д.

(Наставиће се.)

Затварање школа!

Говори се и о затварању новосад. женске препарандије

Влада је предузела, да спроведе најстрожију штедњу у буџету, па се према томе појавила потреба за редуцирањем и смањивањем на све стране. Интересантно је, да наша влада кад год жели да почне са редуцирањем, прво узима на нишан просветне установе, школе, позоришта и томе слично. Код нас је толико јака просвета, толико имамо писмен народ и толико су културне прилике код нас на врхунцу, да се код нас у првом реду морају редуковати просветне установе. Ово је одиста крајња иронија и влада је у томе до крајности конзеквентна.

Како дознајемо, укинуће се читав низ школа у нашој земљи, па су пре свега узете у пројект неке гимназије, које се сада одједном постале „сувишне“. Поред тога, укинуће се и већи број учитељских школа у земљи, а како потпуно поуздано сазнајемо, укинуће се и новосадска женска препарандија.

Просветна политика владина није на свом месту, јер претерана у штедњи. Да је реч о томе, да влада жели на место укинутих средњих школа да отвори стручне занатске, пољопривредне и друге школе, било би све у реду, јер таквих школа ми, стварно, мало имамо. Али влада хоће да штеди, па и не мисли на отварање нових стручних школа! А ова штедња са просветним установама, љуто ће нам се још светити...

Унапређење пољопривреде

Похвална акција господина Министра Пољопривреде

Морамо признати, да се од ослобођења па све до данас врло мало пажње обраћало најважнијим питањима наше пољопривреде, а узрок томе био је партијска борба и сталне кризе, које нису дозвољавале никакав конструктиван рад. Сада изгледа да се појављује похвална намера у правцу да се бар донекле поправе погрешке и занемарене ствари.

Г. министар пољопривреде из радио је ових дана план према коме би се имала што скорије предузети општа мелиоризација земље у нашој држави. По том мелиоризацијом подразумевају се сви постојећи радови за побољшавање земљишта, како би оно могло лакше да се обра-

ђује и да постане стварно плодније и корисније.

Према плану г. министра пољопривреде, за мелиоризационе радове предвиђа се закључивање једнога зајма којим би се сви трошкови могли покрити. Тај зајам износио би 650 милиона динара а закључио би се на страни са једном већом финансијском групом.

Мађарско позориште у Војводини

Путујућа трупа посетиће све градове

Ето, једном се ипак испунила дугогодишња жеља наших Мађара, који су — част изузетцима — на тако видан и изазивачки начин бојкотовали наше позориште, они ће уживати у срећи, да гледају мађарско позориште.

Министарство просвете одобрило је мађарској путујућој позоришној трупи директора Фелдеша-а, да може у свима војвођанским градовима предводити позоришне представе. Та трупа долази почетком месеца октобра у Војводину и свој рад ће отпочети у Сомбору, а затим ће посетити Суботицу, Сенту, Велики Бечкерек и остале градове. У Нови Сад по свој прилици, неће долазити.

Наши мађарски листови увек су пуни чланака и уводника, како им се не даје позориште, они су се при томе стално позивали на принцип, да је „култура заједничко благо свих народа“. Јесте, то је цела истина, култура је заједничко благо целог човечанства и у њој се не поставља разлика по националности. Али шта видимо код уваженог г. директора Фелдеша-а? Јели он стварно доноси културу? Чини нам се да не.

Из онога, што су војвођански мађарски листови објавили, види се, да ће та трупа давати претежно — 90 посто — лаких оперета и разних лакрдија, које исто толико имају везе са позоришном и музичком културом, колико један аналфabet са класичарима. И онда нас Србе оптужује, да смо шовинисти. Мађари су то у правом смислу, јер разне циркуске оперете за нас не значе културу, сем ако не за то, што ће се давати мађарском језику...

ЂАЧКЕ ТОРБЕ

добре и јефтине код стручњака
Ф. ДИТРИХА.

Нови Сад, Краља Петра 30.

Нови Сад је — село!

Како нас „Време“ категорично

Научили смо ми од београдске штампе сваковрсне ствари, а још се живо сећамо, како је један београдски лист писао, да је Сента на Дунаву, Тител село у Банату и томе слично. Ми смо београдским листовима само онда добро познати, када их треба трошити, куповати, а када они нас треба истински и стварно да упознају, када би се са нама требали мало дубље и интензивније да позабаве, е, онда смо ми за њих шпанска села! Томе, дакако доприноси и околност, што имају „савршено добре“ дописнике, који мисле да су најбољи на свету. А боље би било, да своје београдске редакције поучавају мало на земљопис Војводине...

Пре неколико дана, донело је београдско „Време“ чланак, у коме, између осталог, вели и ово:

„Подигнуте су и оправљене куће у овим селима: Старој Паланци, Новом Саду итд.“

Дакле, лепо нас београдски лист, који тако много пажње обраћа на информативну службу и на писменост, категорично! Отера нас чак тако далеко, да постадосмо становници једног села...

Пилотска школа у Н. Саду

„Нови Сад“ је већ у више махова писао о похвалној делатности Аеро-Клуба, који је до сада толико много учинио за унапређење наше авијације. Аеро-Клуб и данас наставља ту своју делатност и лепо и корисни резултати тога плодноснога рада већ се и појављују, у колико су на пољу наше цивилне авијације постигнуте ствари, које мора свакога задивити.

На предлог Аеро-Клуба у Београду, влада је сагласна с тиме, да се у неким већим градовима почетком 1928 године отворе приватне пилотске школе, у којима би се стручно изражавали људи за нашу цивилну авијацију. Отварање ових школа веома је похвална и лепа појава, а сасвим је сигурно, да ће се за ове пилотске школе показати велики интерес у широким слојевима нашега народа, што је и потребно, да имамо добре и спремне пилоте у будућности.

Како чујемо, отвориће се пилотске школе у овим градовима: Београд, Загреб, Нови Сад, Љубљана и Скопље.

Јади Дунавске Улице

Море од прашине дави пролазнике

Дунавска улица као уска улица има несразмерно јак и велики промет, колски, аутомобилски саобраћај и саобраћај трамваја у тој улици се више осећа него ма у којој другој улици. Па баш стога, у тој улици би полицијски прописи требали да се одржавају са много обзира и увек најстрожије, како не би страдали општи интереси.

У средини Дунавске улице налази се нека трговина и стовариште креча и беоцинске каје, која свакодневно са истоваривањем и утоваривањем своје робе направи такву прашину, да је то већ за све становнике Дунавске улице постало скроз несношљиво. Прашина од креча и каје дави људе, она пада на прса, а слабији и болешљивији људи од тога страшно пате.

Поред тога, ту се налази у близини и пекарска радња и ресторација г. Ставра Новаковића, где се једе и пије, а куда ова прашина такођер доспева. И сад је лако појмити, како се гости у тим радњама осећају, када навали море од кречне прашине, која им прети да ће их задавити!

На крају, сви становници из Дунавске улице ту же нам се због овога и траже лека, али им до сада ни полиција ни нико од надлежних није изашао на сусрет. Мислимо, да би се по овој ствари ипак могло нешто учинити и направити реда. Јер опет наглашујемо, да није право да због једног страдају толики људи!

Тешко је разумети политику новосадске гр. управе

Одложено опет питање водовода!

Новосадска градска управа пре избора била је расписала лицитацију за радове око подизања водовода и канализације и Нови Сад је одахнуо душом; јер се већ веровало, да ће ово крупно и по све Новосађане важно питање бити једном већ коначно ликвидирано. Али не, преварише су овога пута сви они, који су мислили, да је то свршена ствар, који су сањали о неком водоводу и канализацији.

Јер замршени су путеви политике наше градске управе и тешко је ту политику, са здравим разумом, схватити. Како смо сада извештени, градска управа је сада већ и по други пут одложила расписану лицитацију,

а тиме се овај проблем поновно излаже одуговлачењу до у бесконачност! Лепо је било пре избора, на све стране телалити, е, даћемо и водовод и канализацију и триста чуда, а после избора целу ствар — одложити.

Али новосадска градска управа не сме заборавити, да су на прагу општински избори у Војводини — осим ако нам се још не деси и тај малер, да се и ти избори одложе! — а поводом тих избора најјасније ће се моћи просудити, како је народ одушевљено примио мало чудну, мало и незгодну градску политику, која је до сада практикована!...

Свињци у центру града!

Полиција још увек ништа не предузима

У прошлом броју „Новог Сада“ изнели смо случај са држањем свиња у центру града, што је у потпуној противности са постојећим полицијским прописима. Наше писање наишло је на пуно одобравања од стране свих заинтересованих становника дотичних кућа, али тим је мање било интересовање полиције за овај случај. Ни маклинису, да се овом злу на пут стане.

Како смо сада извештени, сви заинтересовани становници кућа, у којима има свињаца, а противно полицијским одредбама, којима је ово несносно стање већ дозлагрдило, одлучили су, да саставе депутацију, која ће посетити надлежне власти и уложити протест против овога претераног стављања на пробу стрпљења становника у кућама.

Крајње би већ време било, да се ова аномалија уклони, тим пре, што је захтев становника дотичних кућа одиста оправдан, јер они се дању-ноћу гуше у нечувеном задаху и смраду...

ШТА СЕ ЧУЈЕ?

Говори се, да ће влада још пре дошања буџета приступити изједначењу пореског закона, па ће се имати примењивати јединствен закон за све крајеве у нашој земљи. Војводина је највише патила услед несређених прилика на пољу пореске политике, па би за њу нов закон о изједначењу пореза значно праву благодат, јер досадашње стање није се већ могло подносити.

Остаје још само једно питање без одговора. Да ли ће нови порески систем, онако изједначен, бити бољи од досадашњих, или г. министар финансија баш само зато и хоће пре буџета да ликвидира ово крупно питање, да би повећао и обезбедио државне приходе? Чућемо и видећемо.

Никако да буде добро!

Шала епизода из матичарског звања

Мушкарци су увек били они, који су се теже одлучивали на брак него жене, зашто, то је лако појмљиво и о томе на овом месту, не мислимо расправљати. Овај мали случај, који се недавно догодио у Новом Саду, најјасније доказује, да је тако, а испричаћемо све, да се и читаоци увере и изрекну свој суд.

У градско матичарско звање ступа млади пар, она збуњена, он мало посрће, некако обоје несигурним корацима иступају пред званичника, који треба да их венча, да им пружи законску санкцију за њихов будући заједнички живот.

Званичник мало боље погледа на млади пар и убрзо констатује, да не би било сметњи браку, али једна очевидна сметања ипак постоји: младожења је пијан, подоста пијан и једва стоји на ногама. Званичник строгим изразом на лицу, овако се обраћа млади:

— Не могу вас венчати, ваш младожења је пијан. Доведите га, кад се буде истрезнио...

Млада поцрвени, па збуњено и тужно одговара:

— Да, али шта ћу, кад је трезан он неће да дође овамо...

ПРАВИЛНИК

о општинским и градским изборима у Банату, Бачкој и Барањи на темељу XXI. и XXII. Угарског законског чл. из 1886. године издала је књижара „Славија“ у Новом Саду. Цена је само пет динара.

Госпођа се љути!

Још нешто о сензационом венчању

У вези са сензационим венчањем у Новом Саду, имамо још једну карактеристику да забележимо. Заинтересована госпођа, која је на тако оригиналан и чудан начин склопила брак ради добивања поданства, необично се љути на „Нови Сад“ и преко неких људи прети сарадницима нашега листа, на одиста комичан начин. Још она има права да се љути, уместо да се покрије ушима и да ћути, да је мања од маковог зрна!

„Нови Сад“ је независан орган јавног мишљења, па се увек бавио и увек ће се бавити изношењем интересантних, а увек истинитих ствари, ма колико се неке особе због тога љутиле! Слобода штампе нам гарантује ово право, а пишући истину, не плашимо се ника-

ких претњи, само желимо да упозоримо госпођу што се љути, да ће се врло рђаво провести, ако ма само покуша са каквим бесмисленим испадом, јер у том случају престају сви кавалерски обзири, које мушкарац треба да има према једној дами, и тада се ствар препушта — песници...

Толико засад госпођи што се љути, а буде ли и даље претила, имаћемо толико слободе, да изнесемо и њено тачно име и занимање.

Комбинација трикосвила трајна у прању Дин. 118 — реформ гаћица Дин. 74 — код **Евгена Клајна**, Нови Сад, Вел. Бечкерек и Сента.

Коњи дочекују политичаре

Шта начине „писмени“ новинари

Неки „писмени“ новинар из Бачке Тополе, јављајући о збору г. Љубе Давидовића, навео је, у београдском листу „Правди“, како је г. Давидовића дочекало 100 коња, музика и остали! Дакле већ и коње захватила агитаторска и политичарска страст и они већ иду на дочек наших уважених партијских премијера!

Е, ко би још и то смео поверовати пре извесног времена! Шта све нису у стању учинити „скроз писмени“ новинари!...

Драгоценост је сваком лепота и здравље, а да би то постигли, потребно је да употребљавате стално припознати

„МИЛА КРЕМ“

који Вам чува стално младалачку свежину, чар и лепоту; те отстрањује бубуљице и пеге. Здравље и бисер беле зубе очуваћете једино са сталном употребом „МИЛА ПАСТОМ“ која даје веома угодан мирис устима и негује десне.

Ко хоће да се одене елегантно, добро и јефтино, нека своја одећа купи код фирме

Шварц и Колта, Нови Сад

Краља Петра улица бр. 5.

Која је чувена са јефтиноће:

Мушка, дечачка и дечија одећа, зимски капути, раглани и женски мантлови на невероватно јефтине од фабрике утврђене цене.

Уверите се!

Нема обавезе на куповину!

1—2

ИСПРАВАК.

УРЕДНИШТВУ „НОВОГ САДА“

Нови Сад.

У вези са чланком „Ово треба осудити“ — „Зар се код нас потпуно губе национални осећаји“, који је штампан у 31-ом броју „Новог Сада“ од 17. септембра о. г. на 4-ој страни у првом ступцу, позивом на чл. 26. закона о штампи изволите отштампати у наредном броју ову

И С П Р А В К У.

1. Не одговара истини, да је један Мађар постављен за послужитеља у филијали Народне Банке у Новом Саду, посредовањем и заузимањем вршиоца дужности директора.

2. Одговара истини, да је 15. јула 1927. постављен за послужитеља филијале Народне Банке у Новом Саду по одобрењу централе а по предлогу вршиоца дужности директора: Србин православне вере Милош Няколић.

Због клевета садржаних у овом напису предаћу против Вас кривичну пријаву.

У Н. Саду, 20. септембра 1927.

КОСТА КАПАМАЦИЈА
в. д. управника
Филијале Народне Банке.

Власник, издавач и одговорни уредник Душан Чамараг, Нови Сад. Краља Александра ул. 7.

АПОЛО

22. септембра

ГОСПОЋИЦА ЂАВОЛИЦА

Модерна филмска игра у 7 чинова.

У главној улози:

XENIA DESNY, HARRI LIEDTKE.

23., 24., 25. септембра

LIEBE

Љубавна драма у 6 чинова.

У главној улози:

ELISABETH GERGNER.

Као додаток шаљива игра у 2 чина.